

УДК 347.6

ПРАВО ОСІБ МАТИ ДИТИНУ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

Студ. А.В. Ананченко. гр. БП-1-15

Науковий керівник доц. С.В. Губарєв.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. У статті проаналізовано нове явище в сучасному суспільстві – сурогатне материнство – як один із методів допоміжних репродуктивних технологій. Окрема увага приділена поняттю й ознакам договору про сурогатне материнство.

Сурогатне материнство має певні проблеми правового та морального характеру. І, незважаючи на те, що законодавець намагається певним чином залагодити юридичні негаразди, вирішити проблеми морально-етичного характеру виявляється набагато складніше. Тому метою моєї статті є аналіз і дослідження явища сурогатного материнства, його правової природи.

Об'єкт та предмет дослідження. Сурогатне материнство, як один із нових інститутів сучасного суспільства, що з'явився наприкінці ХХ ст. В одних країнах це абсолютно законне явище, в інших – легальне в разі дотримання певних умов. У низці інших країн це повністю заборонений інститут.

Методи та засоби дослідження. Сукупність загальнонаукових та спеціально-правових методів.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. З правового погляду відносини сурогатного материнства є правовідносини щодо виношування сурогатною матір'ю дитини, зачатої біологічними батьками (повна сурогатність), або донором і жінкою з використанням її яйцеклітини (часткова гендерна сурогатність), чи за допомогою донорського ембріона (який не має генетичного зв'язку з батьками), застосування до сурогатної матері відповідних процедур, подальшого передання дитини біологічним батькам і визнання батьківства в установленому законодавством порядку на підставі договору, укладеного між батьками цієї дитини та сурогатною матір'ю або між зазначеними особами й медичним закладом [1, с. 218]. Сурогатне материнство – це один із методів лікування безпліддя шляхом застосування сучасних допоміжних репродуктивних технологій, за якого ембріон, отриманий від генетичних батьків, переноситься в порожнину матки іншої жінки. Це відносно нове явище для нашого суспільства, але воно вже встигло отримати своїх прибічників і супротивників.

Результати дослідження. Сурогатне материнство застосовується в тих випадках, коли виношування та народження дитини жінкою пов'язане з ризиком для її життя та здоров'я й (або) життя та здоров'я дитини або якщо це фізіологічно не можливо. Законодавчу основу застосування сурогатного материнства становить розділ 6 Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затверджено Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 9 вересня 2013 р. №787 [2, с. 446].

Зарубіжний досвід застосування явища сурогатного материнства є неоднозначним. Законодавство Франції та Швеції сурогатне материнство забороняють повністю. У Норвегії, Іспанії, Швейцарії дозволене лише некомерційне сурогатне материнство. У низці країн, таких як Данія, Ізраїль, Канада, Великобританія, це явище є легальним у разі дотримання певних умов. У Німеччині спроба імплантації ембріона жінці, яка надалі має намір відмовитися від такої дитини, є злочином, при цьому відповідальність буде нести лікар, котрий здійснив перенесення ембріона. Разом із тим

у РФ, Україні, Грузії, Республіці Білорусь цей вид допоміжної репродукції набуває все більшого поширення.

Проблема сурогатного материнства була предметом незначної кількості досліджень, зокрема, Н.А. Аблятіпова, І.Я.Верес, О.Ю.Кашинцева, Р.А.Майданик, Г.Б.Романовський, Н.В.Хараджа та низка інших дослідників.

Основними моментами,що потребують правового втручання,є такі:

- Медичні показання до сурогатного материнства. Ця процедура повинна мати винятковий характер,а не бути заміною традиційному виношуванню та народженню дитини;
- Спеціальні вимоги до кандидатури сурогатної матері. Наприклад, у Бразилії цю роль може виконати лише родичка генетичних батьків;
- Попереднє санкціонування конкретної угоди між подружжям і жінкою-донором. Так, в Ізраїлі така угода має отримати схвалення комітету,що складається із працівників соціальної сфери, лікарів,релігійних діячів;
- Оцінювання здатності батьків забезпечити добробут майбутній дитині[3,с.276].

Для утримання під час вагітності,задоволення елементарних потреб вагітної та породіллі,для відновлення й повної реабілітації організму після пологів такій жінці потрібні певні кошти [4]. Саме через цю обставину більшість юристів-практиків,котрі забезпечують правове супроводження процедур сурогатного материнства,згодні з тим,що кошти,які отримує сурогатна мати після народження дитини,необхідно називати не «винагородою»,а «компенсацією». Іншими словами,така «компенсація» має на меті покрити витрати,яких зазнала сурогатна мати,не отриманий заробіток, компенсувати,хоча б частково, усі ті незручності й ризики, пов'язані з процесом виношування вагітності та безпосередньо пологами.

Існує два різновиди сурогатного материнства: гестаційне (сурогатна мати не має генетичного стосунку до дитини) і гендерне (жінка виношує генетично свою дитину).

Перша дитина,яку народила сурогатна матір,з'явилася в Англії в 1978 р. [5]. Перший випадок гестаційного сурогатного материнства у світі був здійснений у 1985 р., а в Україні – у 1993 р., коли бабуся виносила свого внука, адже в її доньки були фізіологічні проблеми [6,с.6].

Повертаючись до законодавчого регулювання відносин сурогатного материнства, варто зазначити, що, на жаль, і щодо цього питання немає єдиного вітчизняного нормативно-правового акта, який відповідав би на всі питання,що виникають у разі використання цього методу допоміжних репродуктивних технологій. Норми містяться в різних джерелах і здебільшого мають декларативний або фрагментарний характер. Можна виокремити значний перелік ознак договору про сурогатне материнство. Так, цьому виду договору притаманні такі характеристики, як консенсуальність, строковість, письмова форма договору, дво – або багатосторонність, оплатність чи безоплатність тощо. Договір про сурогатне материнство є основним документом,що регулює відносини між сурогатною матір'ю й подружжям. Саме через те,що він стосується регулювання як майнових,так і немайнових прав обох сторін,відповідно й умови договору мають відповідати вимогам не тільки цивільного, а й сімейного законодавства. У договорі максимально чітко, зрозуміло та в повному обсязі необхідно визначити всі підходи й процедури,пов'язані із застосуванням цього методу допоміжної репродукції.

Висновки. Сурогатне материнство – це складане суспільне, моральне та медичне явище. Але разом із тим у багатьох випадках саме сурогатне материнство – це єдиний спосіб для безплідного подружжя отримати рідну дитину з батьківським

генотипом, тому заборона цього методу позбавить їх такої можливості повністю. Інститут сурогатного материнства набуває з кожним роком все більшого й більшого поширення на теренах усього світу, введення будь-яких обмежень на використання цього методу, як завжди, призведе до нелегального досвіду виношування дитини «на замовлення», без належних умов медичного та юридичного характеру, з численними порушеннями й ускладненнями.

Ключові слова: особисті немайнові права, репродукція, договір, сурогатне материнство, репродуктивна медицина.

ЛІТЕРАТУРА

1. Майданик Р.А Договір про сурогатне материнство за українським правом: питання теорії та практики / Р.А.Майданик // Право України. – 2012. – №9. – С.215-225.
2. Порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затверджений Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 9 вересня 2013 р. №787//Офіційний вісник України. – 2013. - №82. – С.446.
3. Романовський Г.Б. Понятие, содержание и значение репродуктивных прав человека и гражданина/Г.Б.Романовський//Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения : сб.статей и иных материалов/под ред. Р.А.Стефанчука. – К. : Юринком Интер, 2010. – С.276
4. Третьякова В.Цивільно-правові аспекти сурогатного материнства/В.Третьякова [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Kyiv/2010_1_2/40.pdf.
5. Франчук С.Юридичні та етичні аспекти репродуктивної медицини/С.Франчук//Юридична газета. – 2007. - №50. – С.6.
6. Корсак В.С. Суррогатное материнство /В.С.Корсак // Проблемы репродукции. – 2006. - №3. – С.6.

УДК 342.7

ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ: СПІЛЬНЕ Й ВІДМІННЕ

Студ. Гнида А.П. гр.БП-1-16
Науковий керівник доц. М.С. Удовик
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання .Дослідити загальні принципи декларації прав людини та Конституції України, визначити спільне та відмінне в цих документах.

Завдання дослідження:

1. визначити спільне та відмінне між декларацією прав людини та Конституцією України;
2. розкрити концептуальні засади декларації прав людини;
3. виявити загальні відмінності між з загальною декларацією прав людини(ЗДПЛ) та Конституцією України.

Об'єкт та предмет дослідження.Суспільні правовідносини пов'язані з захистом прав людини та громадянина, та реалізації їх основних положень міжнародних на національних правових актів.